

Gemeente van Christus,

Wat er in de VS gebeurt is relevant nieuws voor de rest van de wereld, zie de oorlog met Iran, olieprijsen en zo. Maar soms slaat het misschien ook een beetje door wat in Nederland als relevant nieuws uit Amerika wordt gezien. Zo las ik gisteren op de voorpagina van de NOS-app dat Trump van een Amerikaanse rechter zijn naam van het Kennedy Center moet verwijderen. Dat is een groot centrum voor podiumkunsten in de hoofdstad Washington, dat is vernoemd naar president Kennedy.

Dat Kennedy Center is blijkbaar een overheidsinstelling, en Trump heeft vrij snel nadat hij weer president was geworden het bestuur vervangen, zichzelf als voorzitter benoemd, en vervolgens zijn eigen naam op de gevel geplakt: "The Trump Kennedy Center".

Maar omdat die hele instelling ooit via een wet in het Congres is opgericht, mag die naam niet zomaar worden gewijzigd. Dus Trump is nu door een rechter teruggefloten, en moet zijn naam weer van het gebouw en de website verwijderen...

Mij is niet direct duidelijk waarom dat in Nederland nieuwswaardig is, maar ik bleef erbij haken, omdat het op een komische manier overlapt met onze lezingen. Want ook daarin gaat het over namen, en het geven en dragen van namen.

...

De meerdere parallellen tussen onze twee lezingen van vanochtend zijn eigenlijk niet te missen.

Twee verschijningen bovenop een berg. Twee lezingen die iets zeggen over God, en de relatie tussen God en mensen. De HEER die zijn naam noemt en zich bekend maakt aan Mozes, en via Mozes aan het volk in de woestijn.

En Jezus, de opgestane, die zijn leerlingen ontmoet op een berg, in Galilea, waar het allemaal begonnen was, waar hij zijn eerste leerlingen geroepen had en het koninkrijk van God had verkondigd, en die hen de opdracht geeft om te dopen in de naam van de Vader, de Zoon, en de Heilige Geest.

Beide taferelen maken diepe indruk. Wanneer de Heer voor hem langs gaat valt Mozes 'onmiddellijk op zijn knieën en buigt zich neer'. En ook bij Matteüs: "en toen ze Hem zagen wierpen ze zich in aanbidding voor Hem neer, al twijfelden sommigen."

De evangelist Matteüs schreef zijn evangelie voor joodse christenen. De parallellen zullen hen niet zijn ontgaan. En zo globaal ligt de boodschap van Matteüs wel voor de hand: zoals God zich openbaarde, zo is de eerste christenen in Jezus van Godswege iets nieuws geopenbaard.

...

Wanneer hij op de leerlingen toekomt begint Jezus met een wat wonderlijke proclamatie: "Mij is alle macht gegeven in de hemel en op de aarde." Ook dit lijkt een verwijzing naar het Oude Testament te zijn, naar de apocalyptische visioenen uit het boek Daniël om precies te

zijn. Daar wordt onder andere beschreven hoe aan het eind der tijde na een kosmische strijd een rechtvaardige koning zal worden gestuurd. En dan valt er te lezen:

“Hem werden macht, eer en het koningschap verleend, en alle volken en naties, welke taal zij ook spraken, dienden hem. Zijn heerschappij was een eeuwige heerschappij, die nooit ten einde zou komen, zijn koningschap zou nooit te gronde gaan.”

Het is alsof Matteüs wil zeggen: dat koningschap zonder einde is hier, in Jezus, de gekruisigde, de opgestane: “Mij is alle macht gegeven in de hemel en op de aarde.”

...

Ook in Exodus vinden we zo’n hoogdravende proclamatie, hier van God zelf. En het is op zijn zachts gezegd een nogal wonderlijk tafereel, waar we middenin vallen.

In de voorgaande hoofdstukken had Mozes een eerste keer God ontmoet op de Horeb en de Tien Woorden ontvangen, en nog allerlei andere voorschriften. Maar toen hij de berg weer afdaalde trof hij daar het volk in aanbidding voor een Gouden Kalf, een afgodsbeeld. In zijn woede gooide Mozes de stenen platen kapot. Maar Mozes heeft zich bedacht, en God zelf ook, en het volk krijgt een herkansing.

En dus krijgt Mozes aan het begin van hoofdstuk 34 de opdracht om opnieuw twee stenen platen uit te hakken en opnieuw de berg te beklimmen, in onze lezing wordt hij aangeduid met Sinai.

En daar verschijnt God opnieuw aan Mozes:

“De HEER daalde neer in een wolk, Hij kwam bij Mozes staan en riep de naam HEER uit. De HEER ging voor hem langs en riep uit: ‘De HEER! De HEER! Een God die liefdevol is en genadig, geduldig, trouw en waarachtig,’ enzovoorts.

Telkens wanneer ik deze week aan deze teksten dacht of ze nog een keertje las, verbaasde ik me er over hoe vreemd het eigenlijk is.

Je ziet het ook voor je: Mozes op die berg, en dan God, hier heel plastisch beschreven, hij staat, hij beweegt voor Mozes langs en hij roept herhaaldelijk zijn eigen naam.

Het doet een beetje denken aan Trump, die overal zijn naam op moet zetten, die overal krediet voor eist, die zichzelf geniaal noemt en geweldig en de beste president aller tijden, de slimste, beste, mooiste, geweldigste. Nogal kinderachtig en sneu, en het doet denken aan dat oude spreekwoord: “Gekken en dwazen schrijven hun namen op muren en glazen”.

...

Ik kon die associatie niet van me afschudden, al snap ik natuurlijk dat je zo’n Bijbeltekst van 2500 jaar oud niet zo letterlijk moet lezen, niet zo plastisch, het gaat om de boodschap. Maar het beeld liet me toch niet los. De HEER, en telkens staat daar dus de Godsnaam, JHWH, Hij-die-is, die zijn eigenaam roepend daar op die berg aan Mozes verschijnt...

En het is natuurlijk jammer als die bevreedende beelden afleiden van hoe God zichzelf bekend maakt als Mozes. Want de woorden zijn prachtig:

“De HEER! De HEER! Een God die liefdevol is en genadig, geduldig, trouw en waarachtig, die trouw blijft tot in het duizendste geslacht, die schuld, misdaad en zonde vergeeft maar niet alles ongestraft laat, en die voor de zonde van de ouders de kinderen en kleinkinderen ter verantwoording roept, tot in het derde en vierde geslacht.”

Dat eerste stuk spreekt denk ik behoorlijk voor zich, en spreekt aan. Een God die liefdevol is, genadig, geduldig, trouw, een God die vergeeft ook.

In de oude Statenvertaling klinkt het tweede stukje nogal grimmig, als wraak of bloedvete: “bezoekende de ongerechtigheid der vaderen aan de kinderen.” Maar dat ter verantwoording roepen van de NBV, dat is behulpzaam, heilzaam. Wij vinden dat denk ik ingewikkeld, het idee dat we op de een of andere manier verantwoordelijkheid dragen voor wat onze voorouders deden. En bijvoorbeeld mensen die beginnen over het slavernijverleden of het kolonialisme zijn niet altijd populair.

Maar toch is het niet zo gek. Want wij hebben ons te verhouden tot het verleden. Niet als een noodlot of een bloedschuld, wel als een verleden dat ook ons verantwoordelijk maakt, om niet dezelfde fouten te maken, en oude fouten, ook al gaan ze aan onszelf vooraf, recht te zetten.

...

Mozes is diep onder de indruk. Hij valt op zijn knieën en buigt zich neer en zegt:

‘Als U mij goedgezind bent, Heer,’ zei hij, ‘trekt U dan met ons mee, ook al is dit volk onhandelbaar. Schenk ons vergeving voor onze schuld en zonde en maak ons tot uw eigen bezit.’

En daar komen we eigenlijk weer bij die namen uit. Want je naam ergens opzetten is ook een manier om te laten weten: dit is van mij, zoals je vaak bij kinderen hun naam ergens aan de binnenkant van hun jas zet.

En het werkt ook de andere kant op: we willen graag verbonden worden met een naam die groter is dan wijzelf, het shirt van een voetbalclub, de naam van je land in je paspoort. Of zie hoe mensen zichzelf vaak met een handvol labels proberen te omschrijven op social media. Namen kunnen ons een goed gevoel geven, dat we ergens bij horen, een identiteit, geborgenheid, en soms ook heel concreet: bescherming, vrijheid, macht zelfs.

En zo vraagt Mozes God, de HEER, om het volk tot zijn bezit te maken, om er als het ware die wonderlijke eigenaam op te schrijven, Hij-die-Is, wij zijn zij volk. En als we verder lezen zien we dat het verzoek wordt ingewilligd.

Er wordt een verbond gesloten, het volk wordt met die naam, die God, verbonden: liefdevol, genadig, geduldig, vergevend, en ter-verantwoording-roepend. Je mag er zijn, je bent geliefd, ik ben geduldig met je, vergevend en genadig, maar je hebt ook een taak, je weet wat goed is, je hebt mijn geboden gekregen, je bent verantwoordelijkheid geworden.

...

Het gaat in Exodus van verschijning naar proclamatie naar opdracht. En ook in de ontmoeting op de berg in Matteüs loopt het uit op een opdracht. Jezus heeft zijn macht geproclameerd, maar hij is nog niet uitgesproken, zijn macht is een zachte macht die niet buiten de leerlingen omgaat, en ze krijgen een opdracht mee:

“Ga dus op weg en maak alle volken tot mijn leerlingen, door hen te dopen in de naam van de Vader en de Zoon en de heilige Geest, en hun te leren dat ze zich moeten houden aan alles wat Ik jullie opgedragen heb.”

Ook hier een naam, of eigenlijk drie: maak hen tot mijn leerlingen door hen te dopen in de naam van de Vader en de Zoon en de heilige Geest. Het is een van de zeer weinige Bijbelverzen waar Vader, Zoon en Geest in één zin genoemd worden. Maar erg trinitarisch is het niet, enkel een opsomming van de drie, over het verband wordt niets gezegd.

Ik las een mooie quote in een interview in het ND: “Voordat er christelijke dogma’s kwamen, dus de eerste drie eeuwen van het christendom, vertelden christenen verhalen.”

Het evangelie doet niet moeilijk over dat dogma, maar het evangelie vertelt het verhaal van Jezus, de gekruisigde en opgestane, die zijn leerlingen op zoekt en op weg stuurt, met die drie namen.

En hij geeft ze de opdracht om mensen met die namen te verbinden. Hij zegt niet: bekeer ze tot een filosofisch systeem, of overtuig ze van een geloofsleer. Nee, verbindt ze met de naam van de Vader, Zoon en heilige Geest.

...

Trump plakt overal zijn naam op, en dan zien we hoe belachelijk het is, hoe banaal en onzeker. Maar iedereen doet het wel een beetje, ook wij plakken graag onze naam ergens op, op dingen of mensen, om ze in ons bezit te brengen. En we verzamelen zelf ook labels en namen. Ze geven ons houvast, ze vullen onze identiteit.

Onze lezingen houden ons vandaag twee namen voor. Of eigenlijk vier. HEER, Vader, Zoon, Geest. Maar alle vier draaien ze uiteindelijk om hetzelfde, om liefde, genade, geduld, trouw, oprechtheid, vergeving, en verantwoordelijkheid.

En we worden uitgenodigd om ons aan die zachte macht over te geven, om ons met die namen te verbinden, en om ze waar te maken, door te geven, om mee te gaan in dat grote verhaal van God met de mensen.

Die namen zijn een opdracht, een uitnodiging, maar ze zijn ook een belofte: je hoeft niet krampachtig je eigen naam overal op te plakken, omdat je denkt dat je anders niet meetelt, altijd maar meer en meer.

Ons is een nieuwe naam gegeven, een Godsnaam, die ons draagt, die aan ons voorafgaat, en die ons ook zal overleven. Hij-die-is. ‘Ik ben met jullie, alle dagen, tot aan de voltooiing van deze wereld.’

Amen

Het is vandaag zondag Trinitatis, zondag Drie-eenheid.

Het rooster reikt vandaag lezingen aan die min-of-meer raken aan de Drie-eenheid, die als zodanig niet in de Bijbel te vinden is...

Onze lezingen hebben de nodige thematische overlap. Twee keer een ontmoeting op een berg. Twee keer wordt er geknield. En zowel de HEER in Exodus en Jezus in Matteüs die over zichzelf spreken, die hun naam bekendmaken.

Psalmregel (uit Ps 150)

Halleluja!

Loof God in zijn heilige woning,
loof Hem in zijn machtig gewelf,
loof Hem om zijn krachtige daden,
loof Hem om zijn oneindige grootheid.

Votum en groet

Onze hulp is in de naam van de Heer,
die hemel en aarde gemaakt heeft.
Genade zij u en vrede
van God, onze Vader,
en van Jezus Christus, onze Heer. Amen

Gebed

Wij zoeken uw aangezicht God,
zoals we dat in de kerk vaak zo mooi
zeggen,
al kunnen we ons daar weinig bij
voorstellen,
uw aangezicht,
of misschien zien we een schilderij voor
ons van Michelangelo,
een vriendelijke oude man met een baard,
we vormen ons beelden die meer zeggen
over ons dan over u.

Wij vermoeden u, God,
Wij zoeken u,

Wij geloven,
Wij hopen,
Wij noemen u bij vele namen,
Heer, Vader, Moeder, God, Schepper,
Eeuwige, Ene,
en anderen noemen u weer anders:
De weg, de Barmhartige, de Ontfermer.
En we weten dat géén van die namen
toereikend is.

God,
Wij zoeken U,
Wij verlangen naar U,
Omdat wij aan onszelf niet genoeg
hebben,
Omdat we weten dat we niet alleen voor
onzelf bestaan,
ons grote kleine ik.

Wij bidden u:
Schenk ons uw Geest van liefde,
Leidt ons op de weg van uw Zoon,
Wek ons op uit onze dood,
Doe ons leven tot uw eer,
Als mensen onder de mensen,
Kinderen van één vader,
Als deel van uw schepping,
Die goed is maar lijdt.

Ontferm u over ons, bidden wij, over al uw
mensen, over alles wat leeft:

Psalmregel

Alles wat adem heeft, loof de HEER.
Halleluja!

Dankgebed en voorbeden

Goede Vader,
Wij danken u voor alle goede dingen.
Wij danken u voor de schoonheid van de
aarde die u ons geeft, geschenk en
verantwoordelijkheid.
Wij danken u voor elkaar,
Dat we niet alleen zijn.

Wij danken u voor uw Woord,
Dat ons richting wijst,
dat ons hoop geeft en geloof,
dat ons verhalen vertelt
van een liefde die alles overwint,
een liefde groter dan wijzelf.

Heer onze God,
Vader, Zoon en heilige Geest,
Wij bidden:
Maak ons tot leerlingen van uw Zoon,
Vervul ons van uw Geest,
Neem ons op in dat grote verhaal,
Van God en mensen,
Schrijf uw naam in ons leven,
Liefde, genade, geduld, vergeving,
Maak die zachte krachten tot de hartslag
van ons leven,
Tot heil van onszelf en elkaar,
Tot zegen van onze naaste.
(zo bidden wij...)

Wij bidden u voor deze wereld,
Waar in mensen verdeeld zijn,
Waar namen bevochten worden,
wie erbij hoort en wie niet,
waar namen gebruikt worden om anderen
klein te maken,
te onderwerpen,
waar namen worden uitgewist.

Wij bidden om gerechtigheid,
Terwijl wij weten dat uw macht een zachte
macht is,
Die ook ons verantwoordelijk maakt,
Om zelf leerling te worden van Jezus,
Iedere dag opnieuw,
Hoe vaak we ons misschien ook afkeren
van zijn weg,
Hoeveel we misschien ook twijfelen,
Zoals die leerlingen op de berg.
(zo bidden wij...)

Wij bidden u voor onszelf en voor elkaar,
Voor wie ziek zijn,
Voor wie wachten op onderzoeken, of
operaties, of uitslagen,
Voor wie leven in onzekerheid,
Omdat hun lichaam en hun gezondheid
niet langer vanzelfsprekend zijn.
(zo bidden wij...)

Wij bidden u voor wie lijden aan het leven,
Voor wie eenzaam zijn,
Voor wie het niet lukt om contact te
maken,
Voor wie misschien dagenlang niemand
spreken.
Voor wie rouw en verdriet als een doffe
deken over hun leven voelen liggen.
Voor wie het verleden pijn doet,
Voor wie geen toekomst meer zien.
(zo bidden wij...)

Hoor ons, als wij bidden in de stilte, voor
onzelf, voor elkaar:
...

Zo bidden wij, in de naam van uw Zoon
Jezus, die ons leerde bidden:
Onze Vader, die in de hemelen zijt, uw
naam worde geheiligd;
uw Koninkrijk kome; uw wil geschiede,
gelijk in de hemel, also ook op de aarde.
Geef ons heden ons dagelijks brood;
en vergeef ons onze schulden,
gelijk ook wij vergeven onze schuldenaren;
en leid ons niet in verzoeking,
maar verlos ons van de boze.
Want van U is het koninkrijk,
en de kracht en de heerlijkheid
tot in eeuwigheid. Amen